TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20956
Tarih : 2.11.2026

- 52390

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Ticaret Bakanı Ömer Bolat** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye'de gıda perakendeciliğinde büyük zincir marketlerin yaygınlaşması ve piyasa gücünün belirli şirketlerde yoğunlaşması, küçük işletmelerin faaliyetlerini sürdürmesi, üreticilerin pazarlık gücü ve tüketicilerin gıdaya erişimi açısından önemli sorunlar doğurmaktadır. Büyük perakende şirketlerinin satın alma, dağıtım ve satış ağları üzerindeki ekonomik gücü, piyasadaki rekabet koşullarının ve fiyat oluşumunun kamusal denetimini daha da önemli hâle getirmektedir.

Rekabet Kurumunun 2025 yılı faaliyet raporuna göre rekabet ihlalleri nedeniyle yaklaşık 12,1 milyar TL idari para cezası uygulanmıştır. Rekabet Kanunu'nun 16'ncı maddesi kapsamında uygulanan cezaların yaklaşık 4,73 milyar TL'sinin gıda endüstrisine ilişkin olması, bu alandaki rekabet sorunlarının boyutlarına işaret etmektedir. Aynı yıl Rekabet Kurumu tarafından 416 birleşme, devralma ve özelleştirme işlemi incelenmiş, bunların 381'ine koşulsuz, 10'una koşullu izin verilmiştir. İki işlem nihai incelemeye alınmıştır. Türkiye'de kurulu şirketleri hedef alan birleşme ve devralma işlemlerinin bildirilen toplam bedeli ise yaklaşık 466 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Birleşme ve devralma işlemlerinin değerlendirilmesinde rekabet koşullarının korunması temel ölçüt olmakla birlikte, özellikle gıda perakendeciliğinde şirketlerin ulusal ve yerel düzeydeki piyasa paylarının, mağaza yoğunluğunun ve küçük işletmeler üzerindeki etkilerinin düzenli biçimde izlenmesi gerekmektedir. Gıda perakendeciliğinde yoğunlaşmanın yalnızca ulusal pazar payları üzerinden değerlendirilmesi, ilçe ve mahalle düzeyinde oluşabilecek ekonomik güç farklılıklarının gözden kaçmasına yol açabilmektedir. Büyük zincir marketlerin belirli bölgelerde yoğunlaşması, küçük esnafın faaliyetlerini sürdürmesini güçleştirebilmekte ve tüketicilerin alışveriş seçeneklerini sınırlandırabilmektedir.

Bu kapsamda:

1. Bakanlığınız tarafından Türkiye'de gıda perakendeciliğinde faaliyet gösteren büyük zincir marketlerin toplam satış hacmi, mağaza sayısı ve pazar paylarına ilişkin düzenli bir izleme çalışması yürütülmekte midir? Bu verilerin yıllara ve illere göre dağılımı nedir?
2. Son beş yılda gıda perakendeciliğinde zincir marketlerin mağaza sayısındaki artış ile aynı bölgelerde faaliyet gösteren bakkal, market ve diğer küçük perakende işletmelerinin açılış ve kapanış sayıları arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmış mıdır?

3. Gıda perakendeciliğinde belirli şirketlerin ilçe ve mahalle düzeyinde yoğunlaşmasının küçük esnaf, tüketici seçenekleri ve fiyat oluşumu üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınız tarafından herhangi bir araştırma veya etki analizi yapılmış mıdır?
4. Rekabet Kurumunun gıda perakendeciliğine ilişkin sektör incelemeleri ve rekabet ihlali kararları doğrultusunda Bakanlığınız tarafından hangi düzenleyici veya denetleyici tedbirler alınmıştır?
5. Büyük zincir marketlerin belirli bölgelerde yoğunlaşmasını ve küçük esnaf üzerindeki ekonomik baskısını azaltmak amacıyla yeni mağaza açılışlarında nüfus, mesafe, yerel işletme yoğunluğu veya benzeri ölçütlerin uygulanmasına yönelik bir çalışma bulunmakta mıdır?
6. Gıda perakendeciliğinde faaliyet gösteren büyük şirketlerin piyasa güçlerini kullanarak küçük işletmelerin pazara girişini veya faaliyetlerini sürdürmesini güçleştiren ticari uygulamalarına ilişkin 2024, 2025 ve 2026 yıllarında Bakanlığınıza kaç şikâyet ulaşmıştır? Bu başvurular kapsamında hangi işlemler gerçekleştirilmiştir?
7. Rekabet Kurumunun gıda perakendeciliğinde tespit ettiği rekabet ihlallerinin tekrarlanmasını önlemek amacıyla Bakanlığınız ile Kurum arasında hangi veri paylaşımı, ortak çalışma veya koordinasyon mekanizmaları bulunmaktadır?
8. Zincir marketlerin mağaza markalı ürünlerinin yaygınlaşmasının küçük ve orta ölçekli üreticilerin pazara erişimi, ürün çeşitliliği ve rekabet koşulları üzerindeki etkilerine ilişkin bir çalışma yapılmış mıdır?
9. Gıda perakendeciliğinde piyasa yoğunlaşmasının izlenmesi ve küçük işletmelerin korunması amacıyla mevcut perakende ticaret mevzuatında değişiklik yapılması planlanmakta mıdır? Planlanıyorsa bu düzenlemelerin kapsamı nedir?
10. Diyarbakır'da 2024, 2025 ve 2026 yıllarında büyük zincir marketlerin mağaza sayısı nasıl değişmiştir? Aynı dönemde bakkal ve küçük marketlerin açılış ve kapanış sayıları nedir? Zincir marketlerin yerel esnaf üzerindeki ekonomik etkilerine ilişkin Bakanlığınız tarafından herhangi bir inceleme yapılmış mıdır?